

§ 181

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston esitys kaupunginhallitukselle Ramsinniemen lehdon luonnonsuojelualan laajentamiseksi, rauhoitusmääräysten muuttamiseksi sekä hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymiseksi

HEL 2023-013254 T 11 01 04

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto esitti kaupunginhallitukselle ja edelleen Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Ramsinniemen lehdon luonnonsuojelualan laajentamista, alueen rauhoitusmääräysten muuttamista sekä hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymistä.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli ympäristötarkastaja Jere Salminen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, ympäristöasiantuntija, puhelin: 09 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ramsinniemen lehdon ja sen laajennuksen rajaukset
- 2 Hoito- ja käyttösuunnitelma
- 3 Salassa pidettävä (Tietosuojalaki 29 §)
- 4 Ramsinniemen lehdon voimassa olevat määräykset ja muutosehdotus

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Toimijat

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hakemus luonnonsuojelualueen laajentamiseksi sekä rauhoitusmääräysten muutosehdotusten ja hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymiseksi.

Suojelun perusteet ja tarkoitus

Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa 2015 - 2024 (https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/asuminen-jaymparisto/luonto/Luonnonsuojeluohjelma_uusin_2021.pdf) on esitetty Ramsinniemen lehdon luonnonsuojelualueen laajentamista. Laajennusalueesta käytetään luonnonsuojeluohjelmassa nimeä Ramsinniemen lehdon suojelualueen laajennus. Ohjelmassa laajennusalueen suojelun tarkoituksena on määritellyt kasvillisuudeltaan ja linnustoltaan arvokkaan lehtoalueen monimuotoisuuden säilyttäminen ja lahopuujaikunon turvaaminen.

Suojeltavaksi esitettävällä Ramsinniemen lehdon laajennusalueella täyttyy luonnonsuojelulain 43 §:ssä mainittu luonnonsuojelualueen perustamisen yleinen edellytys ”alueella elää tai on uhanalainen, harvinaisen tai harvinaistuva eliölaji, eliöyhteisö, luontotyyppi tai ekosysteemi”.

Alueen sijainti ja rajaus

Rasminniemen lehdon luonnonsuojelualue sijaitsee Vuosaaren kaupunginosan lounaisosassa, Meri-Rastilassa. Luonnonsuojelualue perustettiin vuonna 1990. Alueen pinta-ala on 7,24 hehtaaria.

Suunniteltu luonnonsuojelualueen laajennus koostuu kolmesta erillisestä osa-alueesta, joita kutsutaan jäljempänä perustamisesityksessä läntiseksi, pohjoiseksi ja itäiseksi osa-alueeksi. Helsingin luonnonsuojeluohjelmasta poiketen läntiseen osa-alueeseen on otettu mukaan rantaviivan ja perustetun luonnonsuojelualueen välinen kosteikko sekä luonnonsuojelualueen ja sen länsipuolelta ohittavan huoltotien välinen metsäkaistale. Sisällyttämällä ne laajennusehdotukseen luonnonsuojelualueen rajat noudattavat johdonmukaisemmin luonnollisia maastossa tai kartalta havaittavia rajapintoja. Muiden osa-alueiden rajaukset noudattavat melko tarkoin Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelmaa. Laajennusosien pinta-ala on yhteensä 3,05 hehtaaria.

Sekä perustetun luonnonsuojelualueen että sen suunnitellun laajennuksen sisältävää aluetta kutsutaan jäljempänä perustamisesityksessä suunnittelualueeksi.

07.12.2023

Aiemmin perustetun luonnonsuojelualueen ja suunnitellun laajennuksen rajaukset on esitetty liitteenä 1.

Valmistelu

Helsingin kaupungin ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikkö tilasi Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä suunnittelualueesta kasvillisuus- ja luontotyypiselvityksen vuonna 2022 sekä hoito- ja käyttösuunnitelman alueelle Nomaji maisema-arkkitehdit Oy:ltä vuonna 2023. Lisäksi biologi Jarkko Korhoselta tilattiin suunnittelualueesta sieniselvitys, jonka tulokset olivat vain osittain käytettävissä hoito- ja käyttösuunnitelmaa laadittaessa.

Ramsinniemen lehdolle on tehty hoito- ja käyttösuunnitelma vuonna 1988. Uusi suunnitelma korvaa aikaisemman suunnitelman ja on yhteinen perustetulle luonnonsuojelualueelle ja sen suunnitellulle laajennukselle. .

Rauhoitusmääräysten muutosehdotus valmisteltiin suunnitelman laatimisen yhteydessä, ja sitä on käsitelty jäljempänä esitystekstissä hoito- ja käyttösuunnitelman sisällön yhteydessä.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten kutsuttiin koolle talvella 2023 ohjausryhmä, johon kuului edustajia kaupunkiympäristön toimialalta ympäristöpalveluista, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalveluista, asemakaavoituksesta ja yleiset alueet -palveluista sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ulkoilupalveluista ja Staran ympäristönhoidosta. Ryhmä kokoontui kolme kertaa.

Hoito- ja käyttösuunnitelmasta järjestettiin 31.10.2023 Teamsissä verkkotilaisuus, jossa oli mahdollisuus kommentoida suunnitelmaa ja esittää kysymyksiä alueesta. Suunnitelma oli ennen tilaisuutta nähtävillä kaupungin verkkosivuilla.

Luonnonsuojelualueen laajentamisesta sekä hoito- ja käyttösuunnitelmasta pyydettiin kannanotto Helsingin luonnonsuojeluyhdistykseltä (Helsy), Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringalta ja Vuosaari-Seuralta. Helsy ja Vuosaari-Seura jättivät kannanoton. Kannanottojen sisältö ja vastineet on esitetty jäljempänä perustamisesityksessä.

Hoito- ja käyttösuunnitelma on esityksen liitteenä 2

Kiinteistötiedot ja omistus

Luonnonsuojelualueen laajennus sijaitsee Helsingin kaupungin omistamilla kiinteistöillä 91-54-9903-34 "Korttelia 54200 sivuava puisto", 91-

435-3-18 "Ramsö n:o 18", 91-435-3-19 "Ramsö n:o 19", 91-435-3-20 "Ramsö n:o 20" ja 91-435-3-300 "Rastböle".

Lainhuutotodistukset ovat esityksen liitteenä 3.

Kaavoitus ja muut aluesuunnitelmat

Helsingin yleiskaava 2016 on kumottu koko Ramsinniemen alueelta, joten suunnittelualueen käyttöä ohjaa laajalti vuoden 2002 yleiskaava. Suunniteltu luonnonsuojelualueen laajennus on osoitettu siinä viheralueeksi. Lisäksi laajennuksen itäinen ja pohjoinen osa-alue kuuluvat yleiskaavassa 2002 kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäviin alueisiin. Samoilla osa-alueilla on voimassa vuonna 1979 voimaan tullut asemakaava 7824, johon ne on merkitty osaksi puistoa (P). Muualla suunnittelualueella ei ole voimassa asemakaavaa, mutta sillä ja lähialueilla on vireillä asemakaava ja asemakaavamuutos (Ramsinniemen pohjoisosan asemakaava ja asemakaavan muutos). Kaavasta on laadittu osallistamis- ja arviointisuunnitelma, jossa kaavan yhdeksi tavoitteeksi on mainittu luontoarvojen turvaaminen luonnonsuojelualueetta laajentamalla.

Korvaus

Helsingin kaupunki ei hae korvausta luonnonsuojelualueen laajennusalueen perustamisesta.

Luonnon monimuotoisuus

Luontotyypit ja kasvillisuus

Suunnittelualue jakautuu luontotyyppien ja kasvillisuuden perusteella melko selvästi kahteen osa-alueeseen, joita erottaa kaksi kallioista kumpareta. Pohjoisessa ja lännessä rantojen alavilla kohdilla ja mereen päin laskevilla rinteillä vallitsevat lehdot, idässä ja etelässä kallioisilla mailla kangas- ja kalliometsät. Näin ollen laajennuksen itäinen osa-alue kuuluu suunnittelualueen kangasmetsävaltaiseen osuuteen. Myös luonnonsuojelualueen laajennuksen läntisellä osa-alueella sijaitsevassa Rastasniemessä on enimmäkseen lehtoja karumpia metsiä. Lounaisella kalliokumpareella ja Rastasniemen kärjessä on myös avointa kalliomaastoa ja itäisellä kumpareella Litorinameren aikainen muinaisranta. Edustavan ja monipuolisen lehtokasvillisuutensa ansiosta osa perustetusta luonnonsuojelualueesta kuuluu valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan.

Suunnittelualueen metsät ovat pitkälle varttuneita ja paikoin hyvin laho-
puustoisia. Suurimmassa osassa aluetta valtapuu on kuusi, mutta osa

07.12.2023

lehdosta on lehtipuuvaltaisia. Lehtipuuvaltaisessa lehdossa tavataan monilajisen elävän puuston lisäksi hyvin järeitä lehtimaapuita. Yleisten lehtipuiden lisäksi alueen pohjoisosan lehdossa kasvaa saarnea ja metsälehmusta, jotka lienevät viereisestä puutarhasta levinneitä. Ramsinniemen lehdossa niiden kasvupaikat ovat kuitenkin luontaiselle esiintymälle tyyppisiä. Saarnen taimet muodostavat paikoin tiheää kasvustoa.

Suunnittelualueella esiintyy sekä runsasravinteisia että keskirasvinteisia lehtoja. Uhanalaisimpia ovat runsasravinteisten lehtojen luontotyypit: valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) tuoreet runsasravinteiset lehdot sekä vaarantuneet (VU) kosteat ja kuivat runsasravinteiset lehdot. Kasvillisuuden perusteella näistä tyypeistä voidaan erottaa kotkansiipi-, käenkaali-mesiangervo-, sinivuokko-käenkaali-, vuohenputki- ja nuokkuhelmikkä-linnunhernetyypin lehtoja. Myös alueella tavattavat tuoreet ja lehtomaiset kankaat kuuluvat uhanalaisiin luontotyyppisiin. Rastasiemenen kärjessä on pieni laikku rantakasvillisuutta, joka kuuluu vaarantuneeseen luontotyyppiin Itämeren epilitoraalikedot.

Merkittävä lajisto

Ramsinniemen lehdosta tunnetaan useita vaateliaita ja Helsingissä harvinaisia lehtojen putkilokasveja, esimerkiksi Helsingissä vaarantunut valkolehdokki, kevätlinnunherne, mustakonnanmarja, kotkansiipi ja lehtokuusama, joista kahdella viimeksi mainitulla on erityisen runsas esiintymä alueella. Eräitä aiemmin alueelta ilmoitettuja, harvinaisia kasvilajeja kuten soikkokaksikkoa ja velholehteä ei löydetty vuonna 2022 tehdyssä kasvillisuusselvityksessä.

Lajiston uhanalaisuuden perusteella suunnittelualueen merkittävin eliöryhmä on sienet. Vuonna 2023 tehdyssä sieniselvityksessä alueelta todettiin monia vaateliaita, ravinteisten lehtojen lajeja, muiden muassa valtakunnallisesti erittäin uhanalainen isohimmihippo sekä silmälläpidettävät lehtovyörousku, päärynärisakas, iltakonsieni ja viinirisakas. Ramsinniemellä saattaa olla muidenkin punaisen listan sienilajien esiintymiä, sillä sienten määrittäminen oli hoito- ja käyttösuunnitelmaa laadittaessa kesken, eikä selvitysraporttia ollut käytössä. Helsingin luontotietojärjestelmässä luonnonsuojelun laajennuksen läntinen osa-alue kuuluu arvoluokan III arvokkaaseen kääpäalueeseen, joka ulottuu lännessä yksityisille tonteille asti. Lajistoon kuuluu muun muassa koko maassa harvinainen lumikonkääpä. Vuonna 1990 perustetulta luonnonsuojelualueelta ei ole saatavilla yhtä paljon tietoa käävistä kuin nyt esitettävältä luonnonsuojelun laajennukselta.

07.12.2023

Ramsinniementien pohjoispuoliset metsät kuuluvat Helsingin luontotietojärjestelmän arvoluokan 2 linnustokohteeseen. Suunnittelualue kattaa tästä noin puolet. Metsälinnusto on linnustokohteella monipuolinen. Pesivinä kohteelta on todettu muun muassa valtakunnallisesti vaarantunut töyhtötiainen sekä elinvoimaiset punatulkku, palokärki, harmaapäätikka, pikkutikka ja peukaloinen. Niillä kaikilla on sopivaa pesimäympäristöä suunnittelualueella.

Lisäksi Ramsinniemestä tunnetaan kolme valtakunnallisesti silmälläpidettävää nilviäislajia: pikkupoimusulkukotilo, nappikotilo ja metsähärjätana.

Alueen käyttö ja saavutettavuus

Suunnittelualue on aktiivisessa virkistyskäytössä ympäri vuoden. Luonto ja rantakallioilta avautuvat näkymät ovat alueen vetovoimatekijöitä. Rastasniemen rantakallio ja lounainen kallioalue ovat suosittuja oleskelualueita. Ulkoilijat kulkevat poluilla pääasiassa jalkaisin, mutta myös maastopyöräilijät käyttävät aluetta. Suunnittelualueen pääreitit ovat suhteellisen hyväkuntoisia ja osa niistä on pysynyt varsin kapeina. Niihin kuuluu kaksi pitkospuuosuutta. Nykyisten rauhoitusmääräysten mukaan kulku on kielletty osoitettujen polkureittien ulkopuolella varsinaisella lehtoalueella. Tämä näyttää toteutuneen melko hyvin, vaikka reittejä ei ole merkitty maastoon. Epävirallisia tallautuneita polkuja on paikoin nähtävillä kangas- ja kalliometsissä. Erityisesti Rastasniemessä ja lounaisella kallioalueella kasvillisuutta on kulunut pois myös polkujen ulkopuolelta. Kallioalueella on havaittu myös roskaantumista.

Luonnonsuojelualueelle saavutaan pääasiassa sen lounaispuolelta, Ramsinniementien varressa sijaitsevalta pysäköintialueelta. Siltä lähtee suunnittelualueen länsireunaa seuraava puomilla suljettu huoltotie, jonka päässä on alueen vanha pääopaste ja jäteastia. Aikaisemmin tien päässä on ollut myös grillikatot. Länsipuolelta huoltotiehen yhtyy Ramsinniemen kärjen suunnasta tuleva polku. Kolmas saapumisreitti lähtee idempää Ramsinniementieltä alueen eteläreunalta. Lisäksi luonnonsuojelualueelle pääsee sen koillispuolella sijaitsevan huvilan pihalta. Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa (VISTRA) Ramsinniemeen on merkitty tätä kautta luonnonsuojelualueen halki koillis-kaakkoissuunnassa kulkeva täydentävä rantareitti, jolta on suunniteltu yhteys Ramsinniementielle alueen toisesta päästä pysäköintialueen kohdalta. Ramsinniementie toimii VISTRA:ssa päärantareittinä.

Julkiset liikenneyhteydet eivät tule kovin lähelle Ramsinniemen lehtoa. Lähin bussipysäkki on 800 metrin etäisyydellä Ramsinniementiellä ja Rastilan metroasemalle on matkaa 2,2 kilometriä. 1,4 kilometrin päässä

Ramsinniementien ja Meri-Rastilantien risteyksessä on kaupunkipyörä-
asema.

Uhkatekijät

Merkittävin uhkatekijä suunnittelualan luontoarvoille on virkistyskäyt-
töpaineen kasvu ja siitä todennäköisesti seuraava kasvillisuuden kulu-
minen. Alueella käynnissä oleva asemakaavoitus ja lähialueiden täy-
dennysrakentaminen tuovat alueelle uusia käyttäjiä.

Muun ulkoilukäytön lisääntyessä myös maastopyöräily todennäköisesti
lisääntyy. Kallioiset mäet ja pienet, kapeat polut voivat olla houkuttele-
via lajin harrastajille. Pyöräily aiheuttaa merkittävää kasvillisuuden ku-
lumista, jos se ei rajoitu alueen reiteille. Nykyiset rauhoitusmääräykset
rajoittavat maastopyöräilyä vain lehtokasvillisuuden alueella.

Muita lisääntyvästä käytöstä todennäköisesti seuraavia uhkia ovat ros-
kaantuminen ja luvattomat nuotiopaikat.

Alueen edustavimpia, runsasravinteisia lehtoja uhkaa puulajiston ja
kenttäkerroksen lajiston yksipuolistuminen tiheään vaahteravesakon var-
jostuksen ja runsaan lehtikarikkeen vuoksi. Kuusi kuuluu oleellisena
osana lehdon puulajistoon, mutta liika kuusetuminen ja erityisesti ti-
heät kuusitaimikot voivat myös aiheuttaa lajiston yksipuolistumista. Se-
kä kuusen että vaahteran karikke on hapanta ja voi liiallisina määrinä
yksipuolistaa lehdon kasvillisuutta. Vaahteran lehtikarikke on myös hyvin
peittävä ja voi pahimmillaan aiheuttaa kenttäkerroksen kasvillisuuden
voimakasta taantumista. Tällä hetkellä vaahtera muodostaa alueella
suuremman uhan kuin kuusi.

Toistaiseksi haitalliset vieraskasvilajit eivät uhkaa Ramsinniemen leh-
don kasvillisuutta. Hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisen aikana alu-
eelta löydettiin vain muutama terttuseljapensas. Haitallisiin vieraslajei-
hin kuuluvaa sienitautia, saarnensurmaa, ei ole toistaiseksi havaittu
alueella, mutta laji on yleisesti vakava uhka saarnille Suomessa.

Hoito- ja käyttösuunnitelma

Luonnonhoidon suunnitelma

Hoitotoimien ensisijaisena tavoitteena on ylläpitää ravinteisimman leh-
don vaateliasta kasvistoa ja mahdollistaa saarnen ja lehmuksen uudis-
tuminen. Saarnen lehtikarikke auttaa pitämään maannoksen pH-arvoja
neutraalina ja samalla säilyttämään lehdon luontaisen, rehevän kasvilli-
suuden. Siksi saarnen ja myös alueella esiintyvän metsälehmuksen
uudistamisen varmistamisen vuoksi maltilliset, valikoivat puustonhoidol-

07.12.2023

liset toimenpiteet ovat tarpeen. Muualla suunnittelualueella tavoitteena on luonnontilaisen kaltaisen puuston rakennepiirteiden ylläpitäminen, mikä ei edellytä toimenpiteitä.

Pienpuuston valikoivaa harvennusta tehdään vain lehdon lehtipuuvaltaisella osuudella. Nuorta ja taimivaiheessa olevaa vaahteraa ja kuusta vähennetään siellä tuntuvasti. Niitä ei ole kuitenkaan tarkoitus poistaa kokonaan, sillä ne molemmat kuuluvat lehdon luonnolliseen kasvillisuuteen. Lehdon alueelta on löydetty myös useita harvinaisia sienilajeja, jotka vaativat kuusen symbioosikumppanikseen. Näitä lajeja on erityisesti lehto-osuudella, joka jätetään aktiivisten hoitotoimien ulkopuolelle. Ainakin osa raivatuista ohuista puista kuljetetaan pois alueelta, jotta ne eivät peittäisi ruohovartista aluskasvillisuutta.

Virkistyskäytön suunnitelma

Virkistyskäytön suunnitelman tavoitteena on mahdollistaa alueen lisääntyvä käyttö luontoarvot säilyttäen. Keskeinen haaste on kasvillisuuden suojaaminen kulumiselta. Luonnonsuojelualueen voimassa olevissa rauhoitusmääräyksissä kulku polkujen ulkopuolella on kielletty ”varsinaisen lehdon alueella”. Rauhoitusmääräykseen haetaan muutosta, jolla liikkuminen rajoitetaan osoitetuille reiteille koko suunnittelualueella. Sallittu polkuverkosto säilyisi rajoitusten jälkeen alueella edelleen tiheänä, joten ulkoilijoilla olisi mahdollisuus tarkkailla alueen luontoa monipuolisesti myös rauhoitusmääräysten tiukennusten jälkeen.

Vaikka pyöräilyä ei ole toistaiseksi nähtävissä maastossa huomattavia jälkiä, pyöräilyn lisääntymiseen varaudutaan esittämällä pyöräilykieltoa lounaiselle kalliomäelle myös poluille, jolla kasvillisuus on erityisen herkästi kuluva.

Reitit merkitään maastoon selvillä merkeillä ja avokallioilla opastetolpilla. Maaston kulumista seurataan, ja kulkua ohjataan tarvittaessa kalliomäkien ja meren välisellä osuudella reittien varteen pystytettävillä matalilla köysiaidoilla. Suunnittelualueen eteläosaan polkureitille rakennetaan portaat, jotta kulku kalliolta alas olisi turvallista. Pitkospuut uusitaan suunnitelmakauden loppupuolella. Polkuja on tarkoitus myös kunnostaa pohjustamalla niitä esimerkiksi kivituhkalla, mutta niiden leventämiseen ei ole toistaiseksi tarvetta virkistyskäytön kannalta. Kapeilla poluilla on vaikeaa tai paikoin mahdotonta kulkea edes pienellä moottoriajoneuvolla, mikä voi nostaa kunnossapidon ja luonnonhoidon kustannuksia, koska esimerkiksi lehdon hoidossa syntyvien raivausjätteen ja kivituhkan kuljettaminen ilman moottoriajoneuvoilla vaatii selvästi enemmän työtä.

07.12.2023

Ramsinniemen lehdossa on varsin runsaasti vanhoja puita, jotka ovat kaatuessaan vaarallisia. Turvallisuussyistä kaadettavista puista jätetään mahdollisimman suuri osa pystylahopuuksi, ja kaadetut rungot jätetään maastoon.

Luonnonsuojelualueelle sijoitetaan kolme uutta pääopastetta ja vanha pääopaste säilytetään nykyisellä paikallaan. Uudet pääopasteet sijoitetaan luonnonsuojelualan rajoille ja reittien varteen: pysäköintialueelle, alueen koillispuolisen pihan ja luonnonsuojelualan rajalle sekä lännestä tulevalle saapumisreitille. Lisäksi tulentekokielto- ja rauhoitusmääräyskyltit uusitaan ja yksi uusi tulentekokieltokyltti lisätään. Kävelyn ja pyöräilyn rajoitukset ilmaistaan selvästi pääopasteissa ja rauhoitusmääräystauluissa. Alueelle voidaan sijoittaa pyöräilijöiltä kiellettyjen polkujen päihin myös erillisiä pyöräilykieltomerkkejä.

Parkkipaikalle ja vanhan opastaulun läheisyyteen tuodaan pyörätelineet, mikä kannustaa saapumaan alueelle pyörällä, mutta jättämään pyörät luonnonsuojelualan ulkopuolelle. Suojelualan laajennuksen läntiselle osa-alueelle Rastasniemeen tuodaan penkki oleskelua ja merimaisen katselua varten.

Rauhoitusmääräysten muuttaminen

Ramsinniemen lehdon rauhoitusmääräyksiin haetaan muutoksia, joiden avulla pyritään suojaamaan alueen luontoarvoja niitä nykyisin uhkaavilta haitoilta luonnonsuojelualan laajennus huomioiden. Uudistetut rauhoitusmääräykset on tarkoitettu yhteisiksi aiemmin perustetulle luonnonsuojelualueelle ja sen suunnitellulle laajennukselle eli koko suunnittelualueelle. Alueen määräyksiä on tarkoitus myös muotoilla uudelleen poistamatta nykyisten määräysten mukaisia rajoituksia yhdistämällä tarpeettomia erillisiä määräyksiä, jolloin niistä saadaan yhdenmukaisemmat Helsinkiin viime aikoina perustettujen luonnonsuojelualan rauhoitusmääräysten kanssa.

Luonnonsuojelualan nykyisiin rauhoitusmääräyksiin kuuluviin kieltöihin ehdotetaan seuraavia muutoksia:

Poistetaan eläin- ja kasvinäytteiden keruun kieltävä määräys ”kaikenlainen eläin- ja kasvinäytteiden keruu” tarpeettomana, koska luonnonvaraisia eliölajeja koskevat kiellot voidaan esittää kattavammin kahdessa eri määräyksessä, joista toinen sisältää myös sienten ja kuolleiden kasviaineksen keruun: ”elävien ja kuolleiden kasvien, kasvinosien ja sienien ottaminen tai vahingoittaminen”. Kuolleiden kasvinosien ottamisen puuttuminen kielloista mahdollistaa muun muassa pudonneiden oksien tai kaatuneiden runkojen keräämisen polttopuuksi rikkomatta luonnonsuojelualan määräyksiä, vaikka se vähentää monimuotoisel-

07.12.2023

le tärkeän lahopuun määrää metsässä. Sienistä lähinnä monivuotisen itiöemän tuottavat käyvät kärsivät keruusta, mutta tiukennettävien liikkumisrajoitusten takia muidenkaan sienten ottamista ei kannata sallia. Nykyisissä määräyksissä mainittu näytteiden keruu viittaa keruuseen tutkimus- tai opetustarkoituksessa, vaikka kasvien keruu esimerkiksi koristetarkoitukseen voi olla selvästi haitallisempaa.

Lisätään rauhoitusmääräyksiin kiello ”moottoriajoneuvolla liikkuminen lukuun ottamatta alueen hoidon kannalta välttämätöntä liikkumista”. Tämä määräys ehkäissee mahdollista huvijalua mopolla tai mönkijällä luonnonsuojelualueella.

Laajennetaan liikkumisrajoitusta ”liikkuminen osoitettujen polkureittien ulkopuolella varsinaisella lehtoalueella” koskemaan koko luonnonsuojelualuetta: ”liikkuminen osoitettujen reittien ulkopuolella”. Lehdon ohella erityisesti ulkoilijoiden suosiman kalliomaaston kasvillisuus on helposti kuluva. Lisäksi huonona puolena nykyisessä, vain lehtoa koskevassa liikkumisrajoituksessa on sen vaikutuksen riippuvuus ulkoilijoiden luonnontuntemuksesta tai hyvin selkeästä lehdon rajojen osoittamisesta opasteiden avulla. Sallituista toimenpiteistä poistetaan laajennetun liikkumisrajoituksen perusteella kohta: ”sienten ja marjojen keruu paitsi varsinaisella lehtoalueella”.

Kielletään pyöräily kokonaan lounaisella kalliomaella uudella määräyksellä: ”pyöräily alueen lounaisosan reiteillä”. Tällä osa-alueella kasvillisuus on hyvin helposti kuluva, ja pyörällä ajo leviää avoimessa maastossa helposti polkujen ulkopuolelle. Lisäksi isot korkeuserot voivat houkutella ajamaan juuri kalliolla.

Laajennetaan kiello ”koirien kuljettaminen kytkemättöminä” koskemaan myös muita lemmikkieläimiä ja muotoillaan kiello uudelleen niin, että se sisältää kaikenlaisen lemmikkieläinten pidon kytkemättöminä: ”koirien, kissojen ja muiden lemmikkieläinten irti pitäminen”.

Lisäksi rauhoitusmääräysten sallittuihin toimenpiteisiin ehdotetaan lisäystä luonnonsuojelualan laajentamisen takia. Kulku viereiselle mökille olemassa olevaa tietä pitkin halutaan mahdollistaa moottoriajoneuvolla-ajokiellon estämättä: ”osoitteessa Ramsinniementie 31 sijaitsevalle asunnolle kulku moottoriajoneuvolla alueella olemassa olevaa tietä pitkin”.

Ramsinniemen lehdon nykyiset rauhoitusmääräykset ja ehdotettavat uudet koko suunnittelualuetta eli myös laajennusta koskevat määräykset on esitetty kokonaan liitteenä 4.

Kustannusarvio

07.12.2023

Hoito- ja käyttösuunnitelman toteuttaminen edellyttää investointeja, joiden kokonaiskustannuksiksi on arvioitu 235 000 euroa. Suurimpia kustannuseriä ovat polkureitistön kunnostus ja portaiden rakentaminen, joiden kummankin kustannukset ovat 50 000 euroa. Luonnonhoidon on arvioitu maksavan 20 000 euroa. Jatkuvan kunnossapidon arvioitu maksavan keskimäärin noin 15 000 euroa vuodessa.

Kannanotot

Helsy ry:

Hoito- ja käyttösuunnitelmasta ja luonnonsuojelualueen laajentamisesta jättämässään kannanotossa Helsy toteaa lisäsuojelun edistävän Ramsinniemen lehdon luontoarvojen säilymistä ja kannattaa yleisesti ottaen suunnitelmassa esitettyjä toimenpiteitä.

Luonnonhoidon suunnitelmaa kommentoidessaan Helsy kehottaa arvioimaan puuntaimien poistamisen tarvetta kriittisesti luonnonhoitokuvioittain, jotta tavoiteltu monimuotoisuusvaikutus ohjaisi todellisesti toimintaa ja metsän rakennepiirteet säilyisivät edullisina lajistolle. Lisäksi yhdistys katsoo, että hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetty hoidon vaikutusten tarkasteluväli, kymmenen vuoden välein, on liian pitkä.

Virkistyskäytön suunnitelmaa koskevissa kommenteissaan Helsy suhtautuu kriittisesti maastopyöräilyyn herkillä luontoalueilla. Kannanotossa todetaan, että pyöräilyn ollessa rauhoitusmääräysten muuttamisen jälkeen edelleen sallittua reiteillä muistutusten säännöistä ja kielloista on oltava tiukat ja tarpeeksi tiheässä. Pyörätelineitä ehdotetaan pyöräilyn vähentämiseksi useampaan kuin yhteen paikkaan.

Helsy ottaa kantaa myös Ramsinniemen lehtoon suunniteltuihin reitteihin arvioimalla rantareitin pääväylän vetämisen luonnonsuojelualueen herkkien lehtojen halki turhaksi.

Lopuksi Helsy muistuttaa, että Ramsinniemen lehdossa liikkuu erikikäisiä ja -kuntoisia ihmisiä, jotka tulisi huomioida tarjoamalla alueelle istahtamispaikkoja. Lisäksi tuodaan esille tarve kiinnittää huomiota kompastumisen ehkäisemiseen, jos alueelle asennetaan hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti tarvittaessa reittien varteen köysiaitoja.

Vastine:

Helsyn näkemykset luonnonhoidon toteuttamisen huolellisesta harkinnasta ja sen vaikutusten arvioinnista hoito- ja käyttösuunnitelman hoitokuviokohtaisesti ovat perusteltuja. Suunnitelman luvussa 5 Luonnonhoidon suunnitelma, hoitokuvion A ehdotettua vaahteran ja kuusen

07.12.2023

harvennusta luonnehditaan voimakkaaksi. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että koko kuviolla toimenpiteiden tarvitsisi olla yhtä voimakkaita tai että ne täytyisi toistaa yhtä voimakkaasti toisella hoitokierroksella. Hoitotoimien toteutusta suunnitellaan yksityiskohtaisemmin ennen niihin ryhtymistä.

Luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmiin tulee kirjata lajistoseurantoja harkiten, arvioiden niiden tarpeellisuus suhteessa Helsingin kaupungin luontoseurantasuunnitelman kokonaisuuteen ja käytettävissä oleviin resursseihin. Tämän esityksen kohteena olevalla alueella Helsingin ehdotus pienpuustoon kohdistuvien toimenpiteiden vaikutusten seuraamisesta useammin kuin suunnitelmakausittain eli noin kymmenen vuoden välein on perusteltua jo senkin vuoksi, että hoitotoimia on tarkoitus tehdä kaksi kertaa suunnitelmakauden aikana.

Luonnonsuojelualueen nykyisissä määräyksissä pyöräily kuten muukin liikkuminen on kielletty ainoastaan lehdossa polkujen ulkopuolella, joten ehdotettu muutos rauhoitusmääräyksiin pyöräilyn rajoittamiseksi on merkityksellinen. Helsingin kehoitus ilmoittaa pyöräilyrajoituksista selvästi ja riittävän monessa paikassa on aiheellinen. Myös yhdistyksen ehdotus useamman kuin yhden pyörätelineen tuomisesta suunnittelualueen rajoille on kannatettava, ja hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksessa esitettiin pyörätelineen sijoitusta myös alueen lähistölle pohjoispuolelle. Luonnonsuojelualueen ulkopuolinen palvelurakenteiden suunnittelu rajautuu kuitenkin tämän työn ulkopuolelle, mutta pyörätelineen sijoittamista myöhemmin suunniteltavalle, alueen pohjoispuoliselle virkistysalueelle pidettiin tämän työn ohjausryhmässä yksimielisesti hyvänä ajatuksena. Suunnittelualueen hoito- ja käyttösuunnitelmaan on mahdollista lisätä toinenkin pyöräteline alueen länsireunalle.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan kuuluva suunnittelualueen halki kulkeva lounais-koillisuuntainen pääreitti on alueella olemassa oleva reitti, jonka lakkauttaminen olisi hyvin radikaali muutos. Reitti on suunniteltu jatkuvaksi suunnittelualueen ulkopuolelle virkistysalueelle, jonka reittejä ei ole vielä suunniteltu. Suojellun alueen ja virkistysalueen reitit yhdistävä linjaus vaikuttaa kuitenkin hyvin todennäköiseltä ja toteuttaa VISTRA:an merkityn täydentävän rantareitin. Täydentävästä rantareitistä ei seuraa veloitetta polkujen leventämiseen, mutta alueella kävijöiden määrää se todennäköisesti lisää. VISTRA:n päärantareitti kulkee Ramsinniementietä pitkin.

Helsingin muistutus levähdyspaikkojen tärkeydestä on varteenotettava. Toinen penkki voidaan sijoittaa alueen koillisosaan reitin varteen. Myös alueen pohjoispuoliselta virkistysalueelta voi löytyä sopiva paikka pen-

07.12.2023

kille, mutta sijoituspaikan suunnittelu sinne ei kuulu luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelmaan.

Mahdollisten polkuja reunustavien matalien köysiaitojen aiheuttamaa kompastumisriskiä voidaan vähentää tekemällä aidoista suhteellisen korkeat. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esiteltyä aitamallia ei tarvitse toteuttaa sellaisenaan.

Vuosaari-Seura ry:

Vuosaari-Seura ilmaisee kannattavansa Ramsinniemen lehdon luonnonsuojelualan laajentamista ja pitää hyvänä ratkaisuna sisällyttää luonnonsuojeluohjelmassa laajennuksen ulkopuolelle jäänyt rantakosteikko mukaan suojelualueeseen. Yhdistys pitää myös hoito- ja käyttösuunnitelmaa laadukkaana ja valaisevana.

Vuosaari-Seura kiinnittää huomiota siihen, että hoito- ja käyttösuunnittelun taustaa käsittelevässä luvussa viitataan Itä-Helsingin kulttuuri- puiston kehittämissuunnitelmassa ja VISTRA II -suunnitelmassa esitettyyn Ramsinniemen ja Vartiosaaren väliseen kevyen liikenteen siltaan. Yhdistys huomauttaa, että äskettäin poliittiseen päätöksentekoon tullessa Vartiosaaren osayleiskaavaehdotuksessa siltayhteyttä ehdotetaan vain Laajasalon ja Vartiosaaren välille ja ehdottaa hoito- ja käyttösuunnitelman tekstin päivittämistä tältä osin kaupungin päätöksentekoa vastaavaksi.

Vuosaari-Seura toteaa, että valmisteilla olevan Ramsinniemen pohjoisosan asemakaavan mahdolliset haitalliset vaikutukset suunnittelualueelle ovat vielä epäselviä.

Vuosaari-Seura pitää valitettavana ratkaisuna pyöräilyn sallimista reiteillä esityksen mukaan muutettavissa rauhoitusmääräyksissä. Seura toteaa, että pyöräilyn vaikutusten arviointi Ramsinniemessä on vaikeaa, koska maankäytön ja näin ollen myös virkistysreittien kokonaisu suunnittelu jää lähitulevaisuudessa tekemättä. Vireillä olevassa asemakaavassa voidaan suunnitella reittejä vain suhteellisen suppealla osuudella koko Ramsinniemestä. Yhdistys pitää pyöräilyn vaikutusten seurantaan tärkeänä suojeluarvojen säilymisen kannalta ja ehdottaa tarpeen vaatiessa pyöräilyn täyskieltoa koko luonnonsuojelualueella.

Vuosaari-Seura ehdottaa lisäksi toisen pyörätelineen sijoittamista suunnittelualueen länsireunalle, jossa teline voisi kannustaa jatkamaan matkaa kävellen myös länsipuoliselle virkistysalueelle.

Vastine:

07.12.2023

Kuten Vuosaari-Seura toteaa, kaupunki ei ole viime aikoina tehnyt päätöksiä, jotka mahdollistaisivat kevyen liikenteen sillan rakentamisen Ramsinniemen ja Vartiosaaren välille. Yhdistyksen viittaama Vartiosaa-
ren osayleiskaavan ehdotus, joka asetettiin nähtäville kaupunkiympä-
ristölautakunnan päätöksellä 21.11.2023, ei myöskään sisällä tällaista
siltää. Toisaalta on todettava, että se ei myöskään sulje sitä kokonaan
pois pitkällä aikavälillä. Kyseisen siltasuunnitelman mainitseminen hoito-
ja käyttösuunnitelmassa on kuitenkin sikäli tarpeetonta, että se ei
voine toteutua suunnitelman voimassaolon eli seuraavan kymmenen
vuoden kuluessa.

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa on arvioitu ennakoivasti suunnittelualue-
ella ja sen pohjoispuolella vireillä olevan asemakaavahankkeen luon-
tovaikutuksia. Tällaisia arvioita on hyvä esittää siltä osin kuin ne esite-
tään juuri arvioina ja todennäköisenä kehityksenä. Suunnitelmaa teh-
täessä reitti yhteyden ulottuminen pohjoispuoliselle virkistysalueelle on
näyttäytynyt erittäin todennäköisenä, koska siihen viitataan asemakaa-
van visiossa ja kaavoittaja on ottanut asian esille myös ohjausryhmäs-
sä. Asutuksen leviämisen ja luonnonsuojelualueen lisääntyvän käytön
välillä on yleisesti selvä yhteys, minkä suunnitelman kirjoittaja on osu-
vasti todennut.

Vuosaari-Seuran näkemys pyöräilyyn soveltuvien reittien kokonaistar-
kastelun puuttumisesta Ramsinniemestä pitää paikkansa. Hoito- ja
käyttösuunnitelmassa on tarkasteltu pyöräilyä pääasiassa suunnittelu-
alueen näkökulmasta, vaikka tuleva reitti yhteys sen pohjois- ja länsipuol-
iselle virkistysalueelle ja VISTRA:an merkityt virkistysreitit yhteydet on
esitetty suunnitelman taustatietoina. Lähtökohtaisesti pyöräilyä tulee
tarkastella myös jokaisenoikeuksien näkökulmasta. Pyöräilyä on halut-
tu rajoittaa arvioituihin luontohaittoihin perustuen. Jos pyöräily vastoin
hoito- ja käyttösuunnittelussa tehtyä arviota aiheuttaa merkittäviä hait-
toja luontoarvoille, ELY-keskus voi asettaa luonnonsuojelualueelle pyö-
räilyn täyskiellon erillisellä päätöksellä. Kaupunki voi tarvittaessa esit-
tää ELY-keskukselle kieltoa. Pyöräilyn vaikutuksia seurataan suunnitte-
lualueella kasvillisuuden kulumisen seurannan yhteydessä.”

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan tehdyt muutokset

Helsyn ehdotuksesta hoito- ja käyttösuunnitelman lukuun 5 Luonnon
seuranta lisättiin kasvillisuuden seuranta hoitovaikutusten toteamiseksi
viiden vuoden välein.

Pyörätelineiden paikkoja on esitetty hoito- ja käyttösuunnitelman lopul-
lisessa versiossa yksi lisää. Parkkipaikan lisäksi telinettä ehdotetaan
tuotavaksi vanhan pääopasteen lähelle suunnittelualueen länsireunalle.

07.12.2023

Hoito- ja käyttösuunnitelman luvun 6.1 Virkistyskäytön ohjaus ja palvelurakenteet taulukon 6 kohdan Reitit tekstiä muutettiin niin, että suunnitelmassa esitetty, VISTRA:aa noudattavan luonnonsuojelualueen pääreitit ja sen pohjoispuolelle myöhemmin suunniteltavan reitistön välinen yhteys on ilmaistu selvemmin.

Hoito- ja käyttösuunnitelman tekstiin on lisätty myös mahdollisuus tuoda toinen penkki reitin varten suunnittelualueen pohjoisosaan.

Vuosaari-Seuran kannanoton perusteella hoito- ja käyttösuunnitelman luvun 1.2 Suunnittelun tausta toista kappaletta muutettiin poistamalla kohta: "Suunnitelmien toteutuessa virkistyskäyttöpaine alueella todennäköisesti kasvaa. Luonnonsuojelualueen virkistyskäyttöpaineeseen vaikuttaa myös, miten Vartiosaaren ja Ramsinniemen välinen yhteys ratkaistaan." "Tämä todennäköisesti kasvattaa kävijämääriä myös Ramsinniemen luonnonsuojelualueella". Tilalle lisättiin virke: "Hoito- ja käyttösuunnitelmaa tehtäessä näyttää selvältä, että Helsingin kaupunki ei toteuta suunnitelmakaudella Itä-Helsingin kulttuuripuiston kehittämissuunnitelmassa (2012) ja Vistra II -suunnitelmassa (2016, päivitetty 2021) esitettyä Ramsinniemen ja Vartiosaaren välistä kevyen liikenteen yhteyttä". Vastaavasti taulukosta 1.2 otsikon Muut suunnitelmat kohdalta poistettiin teksti "...on esitetty myös päärantareitti Ramsinniementietä pitkin ja uusi yhteys Vartiosaareen". Jäljelle jätettiin maininta rantareitistä ilman yhteyttä Vartiosaareen. Kuvan 1.5 tekstiin tehtiin lisäys "Yhteys Ramsinniemen ja Vartiosaaren välillä ei ole toteutumassa". Lisäksi luvusta 4 Uhkatekijät toisesta kappaleesta poistettiin lause "Käyttöpainetta kasvattavat myös mahdollisesti tuleva virkistysyhteys Ramsinniemen läpi Vartiosaareen".

Toimivalta

Hallintosäännön 16 luvun 2 §:n 1 momentin kohdan 12 mukaan ellei toimivallasta ole muutoin säädetty tai määrätty, kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto tekee esityksen kaupunginhallitukselle sellaisissa jaoston toimialaan liittyvissä asioissa, jotka kuuluvat kaupunginhallituksen tai valtuuston toimivaltaan.

Hallintosäännön 19 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan ellei toisin ole säädetty tai määrätty, kaupungin puhevaltaa käyttää ja kaupungin esitykset ja lausunnot ulkopuoliselle antaa kaupunginhallitus.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, ympäristöasiantuntija, puhelin: 09 310 21549

07.12.2023

Asia/4

jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ramsinniemen lehdon ja sen laajennuksen rajaukset
- 2 Hoito- ja käyttösuunnitelma
- 3 Salassa pidettävä (Tietosuojalaki 29 §)
- 4 Ramsinniemen lehdon voimassa olevat määräykset ja muutosehdotus

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Toimijat

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano